

Naam kidsmanager :.....
Naam gezin :.....

Over dit werkplan

Dit pedagogisch werkplan is een hulpmiddel bij het doelgericht verzorgen van kinderopvang bij ouders en kinderen aan huis. Als kidsmanager stel je een werkplan op voor dat je begint met het verzorgen van kinderopvang

Wat heb je nodig?

- 1^e: De kennismakingsgegevens die door Chiproses zijn verstrekt
- 2^e: De leefregels zoals die door de ouders zijn opgesteld en die je hebt doorgenomen met de ouders (deze zijn opgenomen in de overeenkomst tussen jou en de vraagouders)
- 3^e: Je eigen notities die je hebt gemaakt na kennismaking met ouders en kinderen

Het pedagogisch werkplan is een plan dat wordt opgesteld door jou als kidsmanager. Je moet het plan bijwerken als de situatie wijzigt (andere leefregels, na veiligheidsinspectie, ontwikkelingen m.b.t. de kinderen etc...)

Het is een werkplan voor jouzelf! Aan de hand van dit plan en het bijhouden van ontwikkelingen kun je ook je maandelijkse verslag maken wat je samen met de urenformulieren inlevert bij Chiproses.

Dit plan helpt jou bij het planmatig pedagogisch handelen. Als kidsmanager werkzaam binnen de Wet Kinderopvang is het een kwaliteitseis dat je planmatig en doelgericht werkt.

Mocht je vragen hebben?
Neem dan contact op met Chiproses.

Ook tijdens de trainings- en contactavonden voor kidsmanagers wordt ruimschoots aandacht besteed aan dit pedagogisch werkplan.

**Vind je het moeilijk een pedagogisch werkplan op te stellen ?
Kijk dan op <http://www.chiproses.nl/formulieren.htm> voor een voorbeeld
Pedagogisch werkplan wat is gemaakt aan de hand van dit boekje.**

SUCCES!

© Chiproses; Holster & de Graaff Adviesbureau, 2006-2010

Teksten en methodieken blijven onvervreemd eigendom van Chiproses; Holster & de Graaf Adviesbureau, Bergen op Zoom

Inhoudsopgave

<i>Pag 4.</i>	<i>Inleiding</i>
<i>Pag 6</i>	<i>Rode draad</i>
<i>Pag 6</i>	<i>Baby's</i>
<i>Pag 7</i>	<i>Dreumesen en peuters</i>
<i>Pag 8</i>	<i>Schoolgaande kinderen</i> <i>Kinderen van verschillende leeftijden</i>
<i>Pag 9</i>	<i>Komen en gaan</i>
<i>Pag 12</i>	<i>Ontwikkelingsgebieden</i> <i>Sociaal emotionele ontwikkeling</i>
<i>Pag 13</i>	<i>Conflicten</i> <i>Eigen emoties</i>
<i>Pag 15</i>	<i>Spelletjes</i>
<i>Pag 16</i>	<i>Taalontwikkeling</i>
<i>Pag 17</i>	<i>Lichamelijke ontwikkeling</i>
<i>Pag 18</i>	<i>Bijzondere kinderen</i>

Inleiding

Wij kidsmanagers...

We werken als kidsmanager omdat we van kinderen houden en omdat we plezier hebben aan het werken met kinderen.

We weten dat we als kidsmanager een verantwoordelijke taak vervullen.

Hoe ouders hun werk en privé en de opvoeding en verzorging van hun kinderen hebben georganiseerd is afhankelijk van onze inzet.

Jij hebt ouders en kinderen iets te bieden: warmte, inlevingsvermogen, respect, veiligheid, ervaring, ondersteuning .... Kortom vertrouwen en betrouwbaarheid!

Wij verlenen “gastouderopvang” voor de Wet Kinderopvang. Omdat wij dit bij ouders en kinderen thuis doen heeft Chiproses gekozen samen met jullie gekozen voor de term kidsmanager

Wat “managen” wij? Op zijn kortst gezegd: Wij zorgen voor de continuïteit van alle zaken in en om het gezin bij afwezigheid van ouders. Halen en brengen van de kinderen, toezien op veiligheid en hygiëne tijdens het verzorgen van opvang, verzorging, voeding, spel, het ordelijk en veilig en schoon houden van de ruimte(n) waar de kinderen aanwezig zijn., gepland en geordend werken, pedagogisch handelen (contact maken en houden met de kinderen), omgaan met calamiteiten, informeren van ouders en Chiproses, ... etc...

We zijn op de hoogte van de werkwijze en pedagogische visie van Chiproses. Deze dragen wij ook uit volgend de “GOEROE”. Wij vertegenwoordigen Chiproses vanuit een voorbeeldfunctie

Geloofwaardig) en betrouwbaar

Ontspannen en open

Enthousiasme en plezier

Relatie en persoonlijk contact

Opgewekt

Eerlijk

Dit komt ook tot uitdrukking in de persoonlijke uitstraling . Kleding en persoonlijke hygiëne zijn een belangrijke maatstaf in de dienstverlening en het werken met kinderen! Uitgaanskleding is geen werkkleding

...

Kidsmanagers presenteren zichzelf correct en beleefd; niet onderdanig maar zakelijk en gereserveerd. De ouders en kinderen zijn klanten!

Dit betekent in eerste instantie ouders altijd met “U “ aanspreken. Overdadige parfum, kauwgom te vrijpostig etc... zijn “afknappers” voor klanten. Een correcte uiterlijke presentatie verhoogt de acceptatie en houdt de acceptatie hoog.

In dit pedagogisch werkplan kun jij als kidsmanager je plan van aanpak maken. Hoe jij uitdrukking geeft aan het Chiproses motto “KINDEROPVANG MET PLEZIER”.

Hoe jij net als Chiproses, ouders en kinderen planmatig en bewust de volgende zaken concreet maakt:

Kwaliteit ☺

Wij werken vanuit het formulier huisregels/leefregels Kwaliteit = doen wat je belooft. De leefregels die de ouders opstellen maken deel uit van de afspraken die door de kidsmanager worden waargemaakt. - opvoedkundige afspraken , afspraken over de sfeer en werkwijze, afspraken over veiligheid, hygiëne en verzorging.

Betrouwbaarheid ☺

Door kwaliteit na te komen is Chiproses en de kidsmanager een betrouwbare partner.

Daarnaast komt betrouwbaarheid tot uitdrukking in: opvang bij het kind thuis is vertrouwd en betrouwbaar, kinderopvang aan huis is een uniek en betaalbaar concept. Het is niet de goedkoopste vorm van opvang maar je krijgt “waar voor je geld”. Opvang gaat altijd door...

Flexibiliteit ☺

Opvang op gewenste tijden/dagen , ouders betalen alleen uitgevoerde uren, kidsmanager wordt betaald voor gewerkte uren. We bieden ons ook aan bij vervanging bij ziekte / vakantie van collega kidsmanagers zodat de opvang altijd doorgang vinden.

Kwaliteit, betrouwbaarheid en flexibiliteit moet met name tot uitdrukking komen in de *samenwerking met de ouders!*

De ouders zijn eindverantwoordelijk in de opvoeding van de kinderen. Een goede samenwerking tussen gast- en vraagouders is in het belang van het kind.

Ten aanzien van betrouwbaarheid

Ouders vragen jou als kidsmanager in hun eigen woning, dit vraagt **vertrouwen**. Dit vertrouwen kan alleen ontstaan en blijven door vanuit jouw **verantwoordelijkheid** te werken!

Je bent als kidsmanager *open en eerlijk naar de kinderen en hun ouders*;

- De kidsmanager is bereid afspraken te maken en houdt zich aan gemaakte afspraken;
- De kidsmanager praat niet met anderen over de privé-aangelegenheden van de kinderen en hun ouders;
- De kidsmanager respecteert andere gewoontes zoals bijvoorbeeld geloof en neemt ze serieus;

Afspraken nakomen

Het komt de opvang ten goede als gast- en vraagouder weten waar ze van op aan kunnen.

- Gast- en vraagouder volgen de richtlijnen van het gastouderbureau;
- Gast- en vraagouder maken afspraken over de dagen en uren, vakanties en ziekte, , huis- en leefregels en laten dit vastleggen in do overeenkomst tussen vraagouders en kidsmanager.
- De kidsmanager is flexibel, maar geeft ook haar grenzen aan, zowel zakelijk als pedagogisch;
- Gast- en vraagouder respecteren elkaars privacy;
- Gast- en vraagouder zijn bereid de hulp van CHIPROSES in te roepen.
- De kidsmanager is beschikbaar op de overeengekomen dagen en uren
- De kidsmanager is in het bezit van een aansprakelijkheidsverzekering en in geval van autogebruik in het bezit van een inzittende verzekering;
- De kidsmanager brengt het gastouderbureau op de hoogte van wijzigingen of beëindiging van het contract;
- De kidsmanager is zelf verantwoordelijk voor de opgave van inkomsten aan de belastingdienst;
- De kidsmanager dient zich te houden aan de opzegtermijn, zoals die in het contract vermeld staat;
- De kidsmanager kent de richtlijnen en procedures zoals door CHIPROSES opgesteld en houdt zich aan deze richtlijnen.
- De kidsmanager wordt niet doorbetaald bij ziekte of vakantie, tenzij anders overeengekomen met de ouders;

Informatie geven en evalueren

Een open communicatie kan onduidelijkheden, irritaties of problemen voorkomen.

- De kidsmanager vertelt hoe de opvang verloopt of schrijft hierover in een schrift. Gast- en vraagouder praten niet via het kind;
- De kidsmanager schrijft maandelijks een verslag waarin de activiteiten, bijzonderheden en het pedagogisch planmatig werken wordt gerapporteerd aan Chiproses
- De kidsmanager neemt ook de tijd om wat dieper op de opvang in te gaan, bijvoorbeeld tijdens huisbezoeken en evaluaties met de bemiddelingsmedewerkster van het Gastouderbureau;
- Gast- en vraagouder ‘checken’ verhalen van het kind bij elkaar;
- Gast- en vraagouder houden een gelijkwaardige relatie in het oog;

BIJZONDERE GEBEURTENISSEN

Het is belangrijk dat gast- en vraagouder weten wat ze in bijzondere situaties moeten doen en laten.

- Gast- en vraagouders maken afspraken over wat te doen bij ziekte¹ en of ongeval van het gastkind;
- In geval van een overlijden in de familiekring maken gast- en vraagouder afspraken over hoe daarmee wordt omgegaan met betrekking tot het kind;
- Gast- en vraagouder zijn bereid de hulp van CHIPROSES in te roepen bij twijfels, vermoedens van ontwikkelingsproblemen of (signalen van) mishandeling;

Je bent als kidsmanager op de hoogte van het kwaliteitshandboek met de daarbij behorende protocollen (ongevallenregistratie, risico-inventarisatie, protocol kindermishandeling, protocol wiegendood,) . Bij vragen vraagt de kidsmanager actief om ondersteuning en informatie aan CHIPROSES.

De rode draad

In een gedegen pedagogisch werkplan hoort aandacht besteed te worden aan de volgende vier items:

Emotionele veiligheid.

Sociale competentie.

Persoonlijke competentie.

Overdracht van normen en waarden.

Bij de volgende hoofdstukken wordt een pictogram toegevoegd van het item dat er nadrukkelijk ingewezen is, ofschoon in elk hoofdstuk wel iets van alle vier te proeven is.

Inleiding	
Baby's	
Dreumesen en peuters	
Schoolgaande kinderen	
Kinderen van verschillende leeftijden	
Komen en gaan	
Ontwikkelingsgebieden	
Sociaal-emotionele ontwikkeling	
Taalontwikkeling	
Lichamelijke ontwikkeling	
Bijzondere kinderen	

Als kidsmanager ben ik mij per opvanggezin bewust van de vier hoofdzaken van kinderopvang aan huis. Emotionele veiligheid, Sociale Competentie, Persoonlijke competentie, overdracht van normen en waarden. Op de volgende bladzijden lees ik hierover meer en maak ik geef ik voor mijzelf een concrete invulling aan deze 4 hoofdzaken.

We zijn ons sterk bewust van de behoeften van baby's.
Baby's zijn heel gevoelige wezentjes die nonverbaal veel meekrijgen van hun omgeving.
Er is in hun gevoel nog geen scheiding tussen hun binnen- en buitenwereld.

Hechting

Zijn of haar hechting is erg belangrijk en als gastouder houd ik gedurende de opvangperiode in eerste instantie de directe verzorging geheel in eigen handen, ook al staat mijn grote dochter te verlangen om het flesje te geven. Ik knuffel graag, de baby leert zo mijn warme gevoel, geur en aanraking kennen. Ik word een bekend en vertrouwd deel van zijn wereld.

Aandacht

Ik neem voor alles de tijd en maak oogcontact tijdens het voeden. Ik ben helemaal aanwezig voor de drinkende baby. Ik doe er alles aan om de omstandigheden zo te maken dat ik onverdeelde aandacht kan geven. Ik probeer haastig gevoel en onrust te voorkomen tijdens het voeden. Ik erken het belang van rust en regelmaat.

Voorspelbaarheid en taal

Bij het verschonen vertel ik hardop aan de baby wat ik doe en geef de baby de prettige ervaring van stem- en taalgebruik in de communicatie. Dit is goed voor de taalontwikkeling en voor het gevoel van veiligheid. Door de koude billetjes te benoemen bij het afdoen van de luier en aan te kondigen dat na het schoonmaken weer een warme luier komt gaat het kindje een ritme in de gebeurtenissen ontdekken. Ik noem vaak de naam van het kindje en heb bij het praten veelvuldig oogcontact. Door goed te kijken naar het gedrag van de baby, vertelt een baby mij precies wat er nodig is. Ik ben voorspelbaar en dit geeft een baby een veilig gevoel.

Spelen

Ik heb speelgoed in huis wat geschikt is voor baby's en soms geven de ouders ook speelgoed mee. Speelgoed kan ook een schoon leeg boterkuipje zonder scherpe randjes zijn, waar iets in kan. Het mooiste speelgoed ben ik zelf, ik zing liedjes, speel kietelspelletjes (*er komt een muisje...*) en kiekeboe. (*voorspelbaarheid: ik kom en ik ga, ik kom weer terug en ik...*) De baby speelt op een plek waar het ook veilig is t.a.v. omvallende blokkentorens, gestoei en harde geluiden van andere kinderen. Ik zorg dat van de baby geen lichamelijke activiteiten gevraagd worden waar het kindje nog niet aan toe is. Buiten zijn is goed voor alle kinderen, bij een baby speelt het weertype echter een grotere rol.

Dagritme en slapen

Ik ben op de hoogte van het 'slaapritueel', en de gewone dagindeling van het kindje thuis. Binnen de mogelijkheden die ik heb, probeer ik deze zoveel mogelijk te laten lijken op elkaar, zonder op de ouders te hoeven lijken als persoon. Zodra ik mijzelf ben geeft dat mij en dus ook mijn opvangkindje het meeste rust. (voorspelbaarheid) Ook leert de baby mij dan echt kennen zoals ik ben, dit is goed voor de hechting.

Huilen

Ik weet dat een 'huilbaby' het vaak fijn vindt om in de draagzak te zijn en indien noodzakelijk en mogelijk zal ik daar gebruik van maken. Ik weet dat een voorwaarde daarbij is dat ik me er zelf rustig bij moet kunnen voelen, om mijn rust in direct contact op de baby over te kunnen brengen.

Eerlijkheid

Ik geef het eerlijk aan, naar de ouders en het gastouderbureau toe, als het me niet lukt om een kindje te geven wat het nodig heeft. Dat zegt niets over mijn kwaliteit als gastouder voor wellicht een andere leeftijdsgroep of een ander temperament. Het zegt ook niets over het kindje, hooguit over de combinatie met mij.

Dreumesen en peuters

In deze leeftijd begint bewustzijn te ontstaan met betrekking tot verschillen tussen binnen en buitenwereld en hoe het een directe invloed heeft op het ander.
De ontwikkeling van het 'ik' begint.

Hechting

Ik realiseer me dat een dreumes en peuter een gevoel van veiligheid haalt uit grenzen en voorspelbaarheid. De veelheid van ervaringen die het ontdekken van de buitenwereld het kind geeft, het ontdekken van zijn eigen plek daarin, kan dezelfde soort verwarring geven als kinderen in de puberteit die hun identiteit en de "grote wereld" aan het onderzoeken zijn.

Door een veilige omgeving te bieden kan de dreumes en peuter zich veilig ontwikkelen.

Ik maak een stabiele, duidelijke, liefdevolle omgeving waarin het kind zich kan hechten, vaste grond onder de voeten heeft (duidelijke grenzen) in deze belangrijke periode.

Hoe doe ik dat?

- Ik heb een tamelijk vaste dagindeling. Omdat een peuter nog geen klok kan kijken, zijn de dagelijkse gebeurtenissen voor hem een oriëntatie in tijd. Eerst dit, dan dat, dan etc....dan komt mama!
- Ik noem het kind bij de naam en maak oogcontact bij het aanspreken
- Ik ben duidelijk en consequent in het benoemen wat niet mag en geeft daarbij meteen aan wat wél mag. Mijn huisregeltjes mogen best verschillen van die van de ouders, ik pas ze consequent toe.
- Emoties krijgen de ruimte, ze mogen er zijn. Ik vervang ze niet door iets comfortabelers met een snoepje, beloftes (*straks mag je...*). Verdriet mag uitgehuild worden, boosheid mag uitgeleefd worden (*slaan op een trommel, springen, even samen stampen, rennen buiten...etc.*) Ik benoem de emotie naar het kind toe en geef het daarmee bestaansrecht. Emoties zijn golven die opkomen als vloed en weer wegebden. Ik leid alleen af zodra het kind er in blijft hangen. Ik kan omgaan met mijn eigen emoties, ben me ervan bewust dat mijn eigen (kind)ervaringen van invloed kunnen zijn op hoe ik reageer in bepaalde situaties.
- Ik leer de lichaamstaal van het kindje lezen, verbaal is voor het kind vaak nog moeilijk.

Spelen

Dreumesen en peuters hebben een enorme bewegingsenergie die geuit moet worden. Het ene kind heeft dat meer dan de ander (zie Bijzondere kinderen)

Ik zorg dat deze energie ruimte krijgt door naar buiten te gaan en door vrije speelruimte op de vloer te hebben. Dreumesen en peuters leren door 'naspelen' en ik heb daarvoor geschikte spullen in huis. Soms geven ouders speelgoed mee.

Eerlijkheid

In hun onderzoek t.a.v. de buitenwereld ontwikkelen dreumesen en peuters een sterk gevoel t.a.v. 'echtheid'. De boodschappen komen eerder via het gevoel binnen dan verbaal. Zodra ik een grens aangeef moet ik daar rustig volkomen achter staan. Twijfel wordt opgevangen, ook irritatie die te maken heeft met wat ik zelf ervaren heb als kind. (*Bijvoorbeeld: Mocht je zelf vroeger je mening niet zeggen, dan kan die oude ervaring pijnlijk aangeraakt worden door een mondig gastkindje...*)

Dubbele boodschappen brengen peuters in verwarring. Daar probeer ik zoveel mogelijk attent op te zijn. Mijn taal en lichaamstaal zijn in overeenstemming.

Schoolgaande kinderen

Vanaf een jaar of vier krijgen kinderen wat meer behoefte aan privacy bij het spelen. Een hoekje om zich terug te trekken heb ik voor hen. Daar kunnen ze zonder direct toezicht alleen of met een vriendje spelen. Het is prettig voor ze om ook even met fragiele bouwwerken buiten het bereik van kleine kinderen te zijn.

Hechting

Ook op deze leeftijd is het belangrijk om 'echt' te zijn. Manipuleren wordt ontmaskerd. Ik ben voorspelbaar in mijn gedragingen/reacties, consequent en duidelijk met regeltjes. Zo leert mijn gastkind mij goed kennen. Het verloop van een opvang(mid)dag verloopt volgens een bepaalde structuur, maar minder strak als bij de peuters. Schoolkinderen kunnen zich al wat meer op tijd oriënteren, i.p.v. op de vaste volgorde der dingen.

Kinderen die uit school komen hebben hun eigen manier om het 'op school zijn' los te laten en weer 'thuis'te komen. Het ene kind wil vertellen van school, een ander weer niet. Het ene kind wil uitdollen, het andere tot rust komen... Ik probeer de kinderen hierin te geven waar ze behoefte aan hebben.

Het uitdollen kan vaak onderweg van school naar huis al, bijvoorbeeld door lekker te rennen tot aan het volgende stoeprandje.

Een opvangmiddag na school begint met even iets drinken/eten en vooral thuiskomen.

Buiten spelen

De wereld van het schoolkind is wat groter dan die van de peuter, ook de stoep buiten het tuinhokje gaat deel van het speelterrein worden. Hierover worden duidelijke afspraken gemaakt: Op de stoep blijven..., tot de hoek van..., eerst komen zeggen voor je naar binnen gaat bij een vriendje...etc.

Ook worden hierover afspraken gemaakt met de ouders en schriftelijk vastgelegd. Het is goed als de ruimte die ik als gastouder bied, overeen komt met de ruimte die het kind thuis krijgt bij het zelf buiten spelen.

Het hangt natuurlijk ook van de verkeerssituatie af.

Binnen spelen

Er is speelgoed en knutselmateriaal die past bij de leeftijd en ontwikkeling van het kind.

Dit kan ook door het kind meegenomen worden van thuis.

In overleg vooraf met ouders en met mij als gastouder, kan een kind afspraken maken om bij een vriendje te spelen, of een vriendje uit te nodigen om te komen spelen.

Kinderen van verschillende leeftijden

Als ik kinderen opvang van verschillende leeftijden en uit meerdere gezinnen, dan zijn ouders daarvan op de hoogte bij de eerste kennismaking.

Dit kan n.l. een andere organisatie, dagindeling geven dan kinderen thuis gewend zijn.

Ik laat kleine kinderen nooit alleen thuis als ik kinderen uit school ophaal, dat kan betekenen dat een baby vier keer op een dag met de kinderwagen mee naar school gaat. Bij slecht weer kan het zijn dat ik even iemand laat passen op de baby bij het halen en brengen of dat ik afsprek dat de schoolgaande kinderen met iemand anders meelopen. Ik maak heldere afspraken over wat we doen als een kind een keertje niet lekker is, of ziek. De ontwikkeling van baby naar schoolkind verloopt geleidelijk, zo ook hun begeleiding. Ik observeer de kinderen goed, om te zien wat ze nodig hebben. *(Aanbevolen literatuur: De ontwikkeling van je kind, Marga Schiet. ISBN9058551628/NUR850. Hier in staat de ontwikkeling van kinderen van maand tot maand beschreven en geeft info over de tussen de hierboven beknopt beschreven fases in.)*

Komen en gaan

Voor er een nieuw gastkindje komt is er natuurlijk altijd eerst de kennismaking met de ouder(s). Het kindje komt dan mee zodat de ouders zien of het kindje zich wat thuis kan voelen en hoe het kindje op mij reageert.

Ik wil alles weten wat belangrijk kan zijn voor het zich thuis voelen, zoals: slaapritueel, speen en knuffels, eetgewoonten/tafelmanieren, huisregeltjes, straffen/belonen etc. en noteer dat.

Dit kan per gezin erg verschillen, daarom is dit verder niet opgenomen in dit werkplan.

Ik bespreek met de ouders in hoeverre ik kan meegaan en op één lijn met ze zit, qua opvoeding. Het is voor mij belangrijk om de dingen zo te doen, dat ik niet met mezelf of mijn gezin in conflict kom. Ik ben tijdens de kennismaking eerlijk en duidelijk in wat ik wel en niet kan gedurende de opvang.

Afhankelijk van behoefte maken we een afspraak om een of meer keertjes te wennen waarbij de ouder gedeeltelijk aanwezig is, of in ieder geval bereikbaar.

De ouders kunnen een prentenboekje voor dreumesen en peuters bestellen bij Onder de Appelboom (www.onderdeappelboom.nl), waarin een foto van mij kan worden geplakt. Dit boekje komt in het najaar 2006 uit. Zo kunnen de ouders de eerste keren opvang thuis voorbereiden met het kind.

Ik wil graag dat de ouders ruim op tijd het kindje komen brengen, zodat er geen stress is vanwege het zich haasten. Ouders zeggen duidelijk tegen mijn gastkindje dat ze gaan werken, het kindje bij mij mag spelen, ze hem/haar straks weer op komen halen. Een knuffel en een kus, en ik zwaai met het kindje (op mijn arm) papa en/of mama na. Afscheid rekken en schuldig voelen door ouders maakt afscheid moeilijker voor het kind en dat heb ik bij de wenmomenten al met de ouders besproken. Als het kindje de eerste keren huilt is dat heel natuurlijk, dan stel ik hem/haar gerust en ga iets leuks met het kindje doen. Soms komt er pas in een later stadium een periode met moeite met afscheid nemen. Met de juiste aandacht hiervoor van mijn kant en van de ouders, gaat deze periode gewoon weer voorbij. Ouders mogen altijd bellen over hoe het gaat...Ik doe eerlijk verslag.

Zodra het kindje opgehaald wordt, kan er wat verwarring bij het kind ontstaan over wie nú de autoriteit is. Zodra mama er is, heeft zij het weer voor het zeggen, tenzij anders afgesproken. We geven duidelijkheid aan het kind hierover.

Ik praat met de ouders de dag door en heb belangrijke dingen opgeschreven voor ze. (voeding, slapen, spel, leuke uitspraken...)

Ofschoon het meestal tegen etenstijd is voor de ouders en mijn eigen gezin, probeer ik het zo te organiseren dat de stress beperkt wordt. De grotere kinderen mogen een half uurtje TV kijken*. Net als snoepen, gebeurt TV kijken met mate en met toestemming van ouders, tenzij anders afgesproken.

Ik zwaai ze uit...tot de volgende keer!

* Wijdverbeid misverstand:

TV kijken geeft geen echte rust, maar maakt moe en lusteloos.

Het kost heel veel energie en geeft afleiding.

Het TV programma moet dus letterlijk wel 'de moeite waard' zijn.

Opmerking: bovenstaande tekst is zowel van toepassing op de situatie dat kinderen in hun eigen huis worden opgevangen, als de situatie dat kinderen bij een ander worden opgevangen

Ontwikkelingsgebieden

Ontwikkeling is iets wat in het eigen tempo en op de eigen manier van het kind plaatsvindt. Tijdens die ontwikkeling kun je wel vaardigheden aanleren waaraan het kind in de specifieke ontwikkelingsfase toe is. Ontwikkeling is een PROCES, hetgeen betekent dat elke stap gemaakt moet worden en elke fase doorleefd. Er valt weinig te verhaasten. (*we weten bijvoorbeeld dat het overslaan van kruipen, invloed heeft op later het ruimtelijk inzicht*) We kunnen natuurlijk wel de 'groeiomstandigheden' zo gunstig mogelijk maken.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Een goede basis in de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen is het ondersteunen in het zelfvertrouwen. Teveel of juist te weinig vragen van kinderen (*'dat doe ik wel even...'*) probeer ik te voorkomen door goed het kind te observeren. Complimentjes werken alleen stimulerend als ze echt gemeend zijn, niet bedoeld om iets gedaan te krijgen van een kind. (*'echt zijn'*) Complimentjes voor wat het kind kan, laat ik in evenwicht zijn, met complimentjes voor wie het kind is. Dit laatste kan een knipoog, een glimlach, een aanraking zijn, zonder dat er een prestatie aan vooraf ging. (*zie verhalenboekje 'Ronnie en Johnnie'*)

Bij baby's ondersteun ik de sociaal-emotionele ontwikkeling door te communiceren als omschreven in het hoofdstuk 'Baby's'. Rust en regelmaat is belangrijk, evenals een 'emotieschone' omgeving. (Binnen en buitenwereld is nog één.)

Bij dreumesen en peuters vindt de sociaal-emotionele ontwikkeling nog met name plaats op emotioneel gebied. De peuter die nog bezig is zijn 'ik' te ontdekken, kan zich nog nauwelijks in de ander inleven. De ontwikkeling van het geweten is nog lang niet zover. Het begeleiden en leren op sociaal gebied gebeurt door voorbeeldgedrag, duidelijke gedragsregeltjes die op het niveau van het kind worden gecommuniceerd. (Zie ook Taalontwikkeling) Ik benoem emoties en geef ruimte om ze te ervaren. De peuter uit zich nog voornamelijk fysiek omdat hij verbaal nog niet zo ver is qua ontwikkeling. Ik geef de peuter korte woordjes als voorbeeld om zijn grenzen te bewaken. (*bijvoorbeeld 'nee' of 'stoppen'*) leer hem spreken in 'ikvorm' (*"ik wil dit niet..."*) Als iets niet mag, dan leg ik kort uit waarom iets niet mag.

De kleuter kan zich al een beetje verplaatsen in het gevoel van een ander kind, en 'sorry zeggen' krijgt al een heel klein beetje betekenis. Kinderen krijgen bij mij eerst de ruimte om de emotie te ervaren en te uiten, voordat ik van ze vraag om er over te praten. Natuurlijk binnen grenzen... (*Boos op de grond stampen kán, iemand schoppen kan níét!*) Door het gevoel te benoemen geef ik mijn gastkind erkenning van het boos of verdrietig zijn (*"Ik zie dat jij boos bent..."*)

Ik leg nog steeds uit waarom iets niet mag, maar luister ook goed naar de mening van het kind. Soms kan dat aanleiding zijn om iets te heroverwegen. Ik stel mijzelf namelijk regelmatig de vraag: "Waarom doe ik het zo, en kan het ook anders?"

Conflicten

Ik laat twee kinderen die een conflict hebben proberen het zelf op te lossen zodra ik zeker weet dat ze dat kunnen. Bij twee kinderen van ongelijke sterkte (fysiek, verbaal, sociale vaardigheid, leeftijd, ontwikkeling) houd ik goed in de gaten of de oplossing beide kinderen dient, eventueel begeleid ik.. Ik leer kinderen al vroeg over het begrip 'om de beurt' met iets uitdelen, bal-gooi-spelletjes etc. Ik maak gebruik van aftelversjes om te bepalen wie begint. Met gezelschapspelletjes stimuleer ik o.a. goed leren omgaan met winnen en verliezen. Zie ook het hoofdstuk over gezelschapspelletjes.

Mijn eigen emoties

Ik zorg voor een 'emotie-schone' omgeving. In het bijzijn van de kinderen heb ik de professionaliteit om privéproblemen even in de wacht te zetten, geen ruzie telefoongesprekken te voeren, een afspraak voor 's avonds te maken met de 'buurvrouw met problemen' die langskomt. Buiten spelen in de natuur, is spelen in een bijzonder 'emotie-schone' omgeving. Alleen daarom al, is buiten spelen goed... Ook helpt het kinderen hun hoofd schoon te laten waaien, of in beweging lekker uit te leven/af te reageren. Ik ben zelf niet bang voor heftige emoties van kinderen, ik weet dat het golven zijn die vanzelf weer wegebben. Er is ruimte voor de kinderen om hun emoties te uiten. Ik ga niet meteen afleiden, compenseren, onderdrukken etc. Ik laat ze ervaren dat ze veilig bij mij kunnen laten zien wat ze voelen. Emoties zijn menselijk, niet eng. Er komt geen veroordeling, hooguit bied ik ze een manier aan om veilig te uiten.

Bij veel ouders wordt van jou als kidsmanager een aanpak gevraagd die overeenkomt met die van de ouders. Bespreek dus de regels , grenzen van wat mag en kan en wat niet mag en niet kan goed.

Leg ouders ook uit wat jij wel en niet kunt. Ouders vergeten soms dat zij als ouders een veel langere en diepere band hebben met het kind.

Houd er rekening mee dat de eerste keren dat je in het gezin komt sommige kinderen zullen proberen om de grenzen te verschuiven. Van..“Dat mag van mama wel...” tot “ik zal aan papa vertellen dat jij ....”.

Jij als kidsmanager hebt jouw grenzen die je samen met de ouders bepaald hebt.

Specifieke afspraken met de ouders van..... omtrent grenzen, straffen/belonen.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ik doe het volgende anders dan in het hoofdstuk “Sociaal-emotionele” ontwikkeling is omschreven:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Omdat:.....
.....
.....
.....

Zullen we een spelletje doen?

Een gezelschapsspelletje is een prachtig instrument om de sociaal-emotionele ontwikkeling te ondersteunen en te oefenen met allerlei ervaringen op sociaal-emotioneel gebied..

Zodra ik een spelletje doe met mijn gastkind bied ik hem/haar de volgende ervaringen:

- Onverdeelde aandacht.
- Ervaring met wel en niet lukken, teleurstelling en succes, winnen en verliezen.
- 'Om de beurt', even wachten, 'beurt overslaan' ervaringen.
- Iets afmaken, volhouden, frustratie overwinnen.
- Of iets lukt of niet, zegt niets over wie je bent.
(soms gooi je zessen, soms enen! Het maakt je niets meer of minder waard)
- Oorzaak-gevolg. Ik gooi zes en dan mag ik...
- Sociale interactie.
- Omgaan met regels, je er aan houden.
- Emoties uiten/tonen, verwerken.

Spelenderwijs leren...

Ik kies een spelletje passend bij het niveau van het kind, zodat verlies en winst ervaren kan worden en een directe relatie tussen oorzaak en gevolg gelegd kan worden, er inzicht in het spel kan zijn.

Ik accepteer het niet als er vals gespeeld wordt, we houden ons aan de spelregels.

Ik realiseer me dat peuters en kleuters nog in mindere mate gevoel hebben voor 'winnen omdat je er het éérst bent'. *(Bijvoorbeeld: bij een estafette met kleuters juichen de eerste kinderen die over de streep komen net zo hard als de laatste kinderen)* Het gevoel van winnen is er, zodra aan de opdracht voldaan is.

Ik vind het belangrijk dat ze inzicht in het spel kunnen hebben om het spel als leuk te ervaren.

(Bijvoorbeeld: een zesjarige kan nog geen inzicht hebben in hoe "Risk" gespeeld wordt, wat hij/zij doet en wat de uitdaging er van is.)

Geschikte spelletjes voor peuters: kleurentorentje, bonte ballonnen, lotto, memorie...

Het spel altijd afmaken met alle spelers. *(misschien heb je niet als eerste het kleurentorentje compleet, maar het uiteindelijk toch voor elkaar...voldoening, volhouden)*

Met jonge peuters kunnen gezelschapsspelletjes met de grove motoriek een aardige voorbereiding zijn m.b.t. om de beurt... Een bal in de wasmand mikken en kegelen zijn zulke spelletjes.

Als gastouder kan ik ook samen met een peuter een team zijn, zodra ik met schoolkinderen speel. De peuter leert van het zien spelen *(bijvoorbeeld tellend stapjes maken op het speelbord)* en voelt zich toch betrokken.

In het vuur van het spel ...

Ik realiseer mij dat in gezelschapsspelletjes reeds aanwezige emoties aangeraakt kunnen worden die ontstaan zijn tijdens de schooldag. Bijvoorbeeld ruzie, slecht cijfer, niet lukken, niet aan de beurt geweest, eindeloze rekenopdracht etc. Dit kan zichtbaar worden bij winst en verlies in het spelletje, er kunnen zich heftiger emoties voordoen dan passend lijkt bij de spelsituatie. Ik kan daar mee omgaan en bevestig elk kind in zijn/haar waarde. *(Als het een schooldag met teleurstellingen is geweest, kan het lekker zijn om met 'Mens erger je niet' je medespeler van het bord te gooien, of even te grommen als het jezelf overkomt)*

Taalontwikkeling

Voor alle leeftijden geldt, dat ik de associatie TAAL – PLEZIERIG, INTERESSANT in stand houd. Begonnen bij de baby's met benoemen en keuvelen en geruststellen, zet ik datzelfde voort met duidelijkheid, beslistheid, vriendelijke toon bij de peuters en ook de schoolkinderen. De taalontwikkeling gaat hand in hand met de sociaal-emotionele ontwikkeling. Ik streef ernaar om gebruik te maken van de volgende wetenswaardigheden:

Luisteren

- Kinderen hebben de neiging om op trefwoorden met klemtoon te reageren. Ik realiseer me dat en leg de klemtoon bij 'dat mag niet' liever op 'dat mag niét'. Ik kan misverstanden ook voorkómen door de woorden 'nee', of 'stoppen' te gebruiken. Kinderen luisteren graag naar me als ik tegelijkertijd zeg wat wél mag. Keuzemogelijkheden geven in twee dingen die wel mogen, werkt goed om machtsstrijd te voorkomen.
  - Peuters hebben een 'luisterafstand' van ongeveer drie meter. Oogcontact, spreken op ooghoogte en even de handjes in mijn handen nemen, helpen een peuter zich te concentreren op wat ik te zeggen heb.
  - Peuters hebben nog niet altijd het inzicht dat dezelfde boodschap ook op een ander tijdstip, met een ander kind, in een andere ruimte ook geldt. Het vraagt van mij om een regeltje steeds te herhalen tot het natuurlijk gedrag geworden is.
  - Peuter kunnen vaak nog niets met meerdere opdrachten, één voor één lukt wel
- Ik bouw hierop voort en breid dit uit bij de kinderen in de basisschoolleeftijd

Taal verwerven

Liedjes zingen (ondersteund met gebaren), boekjes voorlezen, korte zinnen, overeenstemming taal en lichaamstaal, vertellen en luisteren, ondersteunen de taalontwikkeling en daar maak ik gebruik van. Voorbeeldgedrag: Ik laat de kinderen horen hoe je vraagt even iets aan te geven, of je er even langs mag, of je iets mag hebben etc.... (wellevendheid). Ik streef ernaar zoveel mogelijk in de 'ik-vorm' te spreken. (Bijvoorbeeld: *Ik voel me boos omdat dit of dat gebeurt en dat wil ik niet, of ik heb er last van, of ik voel me blij...etc.*)

Op deze manier komt de boodschap altijd zuiver over, zonder verwijtend te zijn of schuldgevoelens uit te delen.

Ik corrigeer verkeerd taalgebruik indirect door iets op de goede manier te herhalen. (niet confronterend)

Honderd talen

'Kinderen hebben honderd talen' (Reggio Emilia)

Kinderen communiceren ook met mij via hun creatieve uitingen, spel, muziek, beweging/dans, lichaamstaal.

Door de kinderen hier in te observeren, naar hen te "luisteren", breid ik mijn communicatie met de kinderen uit en heb ik veel meer, dan alleen woorden, tot mijn beschikking in het contact.

Samantha op de afbeelding hiernaast, vertelt mij met haar knutselactiviteit precies wat ze wil zijn, of hoe zij zichzelf ziet. (uit 'Papa's prinsesje')

Lichamelijke ontwikkeling

Bij kinderen vindt er ontwikkeling plaats op het gebied van grove motoriek, fijne motoriek, zindelijkheid etc.

Het is belangrijk voor mij om goed op de hoogte te zijn van wat het kind aankan en wat niet, wat het kind probeert en wat nog niet.

Met de zindelijkheidstraining is het belangrijk om af te stemmen met de ouders t.a.v. de begeleiding.

Op het gebied van de grove motoriek weet een kind met zelfvertrouwen meestal zelf goed wat het aankan of niet aankan.

Bij zelfonderschatting zal ik zonder druk stimuleren (uitdagende/uitnodigende omgeving)

Bij zelfoverschatting zal ik 'gevaarlijke' dingen beperken. (prikkelarmere omgeving)

Zodra het kind iets nieuws probeert, kan ik redelijk inschatten of het kind dat aankan. Sowieso sta ik er zonder angstig te zijn naast, om in te grijpen indien nodig, tot ik gezien heb dat het veilig kan.

Het materiaal waar mijn gastkind mee bouwt en knutselt, past bij zijn ontwikkeling/vaardigheden qua fijne motoriek. Ik frustreer het kind niet met te moeilijk speelgoed.

(bijvoorbeeld: Voor constructiemateriaal met bouten en moeren, moet een kind eerst de draaibeweging van een dop op een fles kunnen maken. Dit kan het kind pas in een bepaalde fase van zijn ontwikkeling)

Belangrijk is bij de lichamelijke ontwikkeling (maar ook bij de sociaal-emotionele ontwikkeling) hoe de zintuiglijke ontwikkeling verloopt.

Als baby al proeft, ziet, betast, hoort en ruikt het naar hartelust. Dat vertelt hem alles over de omgeving, de eigen beleving ervan, het contact met het eigen lichaam. De baby, en later de dreumes en peuter, krijgen via de zintuigen een idee van de aard der dingen.

(bijvoorbeeld: In een berg zand springen voelt anders dan op de tegels, suiker smaakt anders dan zout, de zachte knuffel voelt anders dan een stapelblok, mama ruikt anders dan de gastouder...etc.)

In de zintuiglijke ontwikkeling vindt een enorme reeks experimenten plaats. De zintuigen geven ervaringen die bruikbaar zijn bij o.a. de ontwikkeling van de motoriek. Ook leert een kind over zijn persoonlijke voorkeuren en smaak.

Omdat het zo belangrijk is om contact met het lichaam te blijven behouden in het verdere leven, blijft 'het experiment', ofwel 'ervaren' belangrijk, ook in de basisschoolleeftijd

Bijzondere kinderen

Mag het een ietsje meer zijn?

Een groot aantal kinderen hebben van 'iets' een beetje meer...

Ik kan mij voorstellen dat een kind waarvan een beentje bijvoorbeeld wat langer is dan het andere, wat meer moeite heeft met het evenwicht.

Dat geldt ook op andere gebieden dan het lichamelijke.

Het is wat minder zichtbaar of herkenbaar en is niet zomaar op te lossen met een hoge schoen...

Bijzondere kinderen kunnen iets meer of juist minder hebben op het gebied van:

- Temperament
  - Emoties
  - Uitbundigheid
  - Impulsiviteit
  - Ingetogenheid
  - Bewegingsenergie
  - Ervaringen
  - Durf
  - Verbaal talent
  - Chaos
  - Structuur
  - Omgaan met verandering
  - Concentratie, spanningsboog
  - Behoeftes aan gezelschap/alleen zijn
  - Prikkelbehoefte
  - Rust/onrust, drukte
  - Omgaan met meerdere opdrachten tegelijk.
  - Creatief talent
  - Muzikaal talent (drummen, tikken, geluiden maken)
  - Sociaal talent
  - Gevoeligheid
  - Denkvermogen
  - Lichaamsbesef, (on)handigheid, ruimtelijk inzicht
- .....en nog veel meer!

Wat dat ook moge zijn, hoe men het ook noemt (*bijvoorbeeld kenmerken van ADHD e.d.*), alle kinderen die wat moeite hebben met balans, omdat ze ergens wat meer of minder van hebben, hebben baat bij vaste grond onder hun voeten. Nóg meer dan het gemiddelde kind, dat overigens niet bestaat! Duidelijkheid, echtheid, structuur, voorspelbaarheid, stabiliteit, acceptatie, warmte/waardering voor wie het kind is onder het gedrag. Een kind heeft gedrag, een kind is geen gedrag.

Een kind bevestigen door het verantwoordelijkheden te geven die het kind aankan (*bijvoorbeeld een taakje*), ondersteunt de ontwikkeling van het zelfvertrouwen.

..... is bijzonder op het gebied van:

.....
.....
.....
.....

En kan extra ondersteuning gebruiken in de vorm van:

.....
.....
.....
.....

Ik heb de volgende afspraken gemaakt met de ouders t.a.v. het pedagogisch handelen:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

